

PRUDÈNCIA I SENTIT COMÚ DAVANT UNA MALALTIA QUE ENS VISITA CADA ANY

David Bueno
i Torrens

Professor i investigador de genètica de la UB

El virus de la por

La grip és una malaltia vírica que ens visita cada any. Per això és habitual que se'n parli quan s'acosta la tardor. Aquest any, però, ja fa temps que se'n parla. A la premsa hi ha notícies pràcticament cada dia, sovint de portada. I la resposta científica ha estat excepcional. Des de gener s'han publicat 700 articles i 5.000 seqüències del seu genoma. Tot això fa que hom es preguntí què té d'especial.

SÓN MOLTES LES COSES QUE S'HAN DIT i que se'n poden dir, però em centraré en el seu origen, la clau per entendre el rebombori que provoca. Els virus són uns ens biològics molt simples, tant que per reproduir-se han d'utilitzar la màquina biològica de les cèl·lules que infecten. Aquesta simplicitat, tanmateix, afavoreix que puguin mutar—canviar—amb relativa facilitat, i que si dos virus molt emparentats infecten simultàniament una mateixa cèl·lula puguin bescanviar fàcilment part del seu material genètic. Per això cada any s'ha de dissenyar una vacuna nova contra la grip.

HI HA TRES TIPUS DE VIRUS DE LA GRIP, anomenats A, B i C. La grip A és la més virulenta en els humans, i les seves variants poden infectar també aus i altres mamífers. Una de les característiques aparentment sorprenents de la grip A actual és que conté material genètic procedent de diversos virus: d'un que infecta les aus, de dos que afecten els porcs i

d'un propi dels humans. Les anàlisis indiquen que aquesta combinació es va produir en porcs, i que una mutació va permetre que passés dels porcs als humans. S'ha sentit dir que podria ser un virus sintètic escapat d'un laboratori, però les dades indiquen que s'ha generat de forma espontània. Ara bé, perquè es doni aquesta quàdruple combinació cal que es produeixin diversos successos d'infecció simultània amb els diferents virus implicats, un fet molt poc probable en condicions silvestres però que es veu afavorit quan les espècies implicades—aus, porcs i humans—viuen en condicions poc higièniques i d'excessiva proximitat.

MALGRAT TOT, AQUESTA GRIP A, que és molt contagiosa, no està resultant especialment greu. A tot l'hemisferi austral, on ara surten de l'hivern, ha provocat 1.769 víctimes mortals fins a principis de setembre, mentre que la grip convencional provoca cada any entre 1.500 i 3.000 morts només a l'Estat espanyol. No és, per tant, una grip especialment mortífera. Hi ha, però, una dada intrigant. Normalment les víctimes mortals són persones amb altres problemes de salut, com malalties respiratòries cròniques, però aquesta grip també pot esdevenir greu en persones anteriorment sanes.

D'ON PROVÉ, DONCS, EL REBOMBORI? Per als científics, el principal interès és esbrinar els mecanismes genètics que l'han originat i el fet

GUILLEM CIFRE

“Als responsables polítics els interessa fer la sensació que controlen la situació, malgrat que sovint aconsegueixen l'efecte contrari!”

que pugui arribar a esdevenir greu en persones anteriorment sanes, i lògicament desenvolupar una vacuna que ajudi a aturar la pandèmia. Als responsables polítics, en canvi, els interessa fer la sensació que controlen la situació, malgrat que sovint aconsegueixen l'efecte contrari. I per a tothom, l'objectiu és no agafar la grip i, en cas de contagi, que no sigui greu i disposar de l'atenció i els medicaments adequats. Probablement la sensació quasi de crisi planetària prové de l'encavalcament poc harmoniós de tots aquests factors, atiat per la por que provoca el desconeixement, i potser també per desviar l'atenció pública d'altres aspectes.

EN L'ÀMBIT DE LA SALUT PÚBLICA, però, no hi ha d'haver lloc per a l'alarmisme, perquè la por s'encontra molt més ràpidament que aquest virus, i és més perillosa. L'únic que cal és prudència i sentit comú. Tanmateix, aquesta història ens hauria de servir de toc d'alerta sobre les condicions en què mantenim els animals de granja, especialment en països amb escàs control sanitari, per evitar que aquestes situacions es repetixin innecessàriament, a mesura que la població mundial vagi augmentant. Perquè la millor eina és la prevenció. I ja seria hora que ens plantejàssim seriosament que en un planeta de recursos limitats la població no pot créixer indefinidament, si volem mantenir unes condicions higièniques globals adequades.